

**Implementering av
FN:s konvention om barnets rättigheter
i Västra Götalandsregionen**

Handlingsplan 2010–2014

**Kunskapscentrum för
barnkonventionen
i Västra Götalandsregionen**

Implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter i Västra Götalandsregionen

Handlingsplan 2010–2014

”Barnens Västra Götaland

Ett långsiktigt hållbart samhälle kan inte skapas utan att tydlig hänsyn tas till dagens barn och ungdomar. Samhället måste ge utrymme för barnens egna uppfattningar och ta vara på deras kreativitet, engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande. Barnperspektivet ska genomsyra alla Västra Götalandsregionens beslut och verksamheter så att barnens bästa tillgodoses. Varje barn ska respekteras som en individ med egna rättigheter.”

(Västra Götalandsregionens budget för 2007 och 2008)

”Varje barn ska respekteras som en individ med egna rättigheter.”

(Västra Götalandsregionens budget för 2009 och 2010)

Denna handlingsplan för Västra Götalandsregionen beskriver hur implementeringen av FN:s konvention om barnets rättigheter bör bedrivas under de närmaste åren. Planen inleder med att beskriva barnrättsperspektivet i Västra Götalandsregionen, Kunskapscentrum för barnkonventionen och förutsättningar för konventionens implementering i regionen. Därefter redovisas målbilder, aktiviteter för att nå de uppsatta målen samt uppföljning av handlingsplanen.

Barnrättsperspektivet i Västra Götalandsregionen

Utifrån motionen *Förverkligande av barnkonventionen* fastställde Regionstyrelsen 2004 nämnders och styrelsers ansvar för att beakta barnens behov i VGR:s verksamheter.

Ett barnrättsperspektiv genomsyrar en verksamhet när:

- Barnets fulla människovärde och integritet respekteras
- Barnets utveckling samt rätt till liv och hälsa beaktas
- Barnet inte diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionsnedsättning eller andra liknande skäl
- Barnets bästa, både på lång och kort sikt, uppmärksammas och övervägs i alla beslut som berör dem direkt eller indirekt
- Barnet får möjlighet att säga sin mening och får den respekterad
- Tillräckliga resurser avsätts för att främja barnets rättigheter.
- Barn och vuxna har god kunskap om barnets rättigheter.

Barnrättsperspektivet i Västra Götalandsregionen finns på ett övergripande plan i ”Vision Västra Götaland – Det goda livet”, där grunden är en hållbar utveckling där de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna är beroende av och förstärker varandra. Barnrättsperspektivet finns framförallt i den sociala dimensionen som omfattar utbildning, hälsa och kultur. Även regionens Folkhälsopolitiska policy har barnrättsperspektivet som grund.

Kunskapscentrum för barnkonventionen i Västra Götalandsregionen (KcBk)

Kunskapscentrum för barnkonventionen i Västra Götalandsregionen (KcBk) har uppdraget att stötta regionens verksamheter i att implementera FN:s konvention för barnets rättigheter samt initiera fortsatt utveckling på området.

Uppgiften att implementera barnkonventionen i regionens verksamheter måste ses som ett långsiktigt arbete och bedrivs på alla nivåer med tydliga målbilder som riktmärke. Sedan KcBk startade våren 2008 har inriktningen på arbetet främst varit att etablera kontakter på regional och nationell nivå, inventera implementeringsprocessen i regionen, utveckla enkla metoder/verktyg och anordna seminariedagar.

Kunskapscentrum med en budget om 700 tkr för år 2009, består av en heltids projektkoordinator samt stödresurser som informatör, planeringsledare och vetenskaplig rådgivare, anställda på timmar. För att KcBk ska kunna stötta handlingsplanens genomförande på ett bättre sätt har en framställan om resursförstärkning lämnats från Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus till regionstyrelsen.

Den **regionala nätverksgruppen** som tillsattes 2005 efter beslut av regiondirektören består av representanter från olika verksamheter i regionen och är en aktiv referens- och kompetensgrupp till KcBk. Nätverksgruppen är också en viktig resurs i det långsiktiga arbetet att implementera konventionen i regionens verksamheter.

Förutsättningar för konventionens implementering

Principbeslutet från 2004, om styrelsers och nämnders ansvar, som fastställts av regionstyrelsen utgör en av de grundläggande förutsättningarna för konventionens implementering. Vetenskaplig forskning, gjord på landstinget Sörmlands tioåriga barnrättsarbete (Englundh 2008¹) visar på detta samt på vikten av en samordnande resurs, förankring i hela organisationen samt tydliga mandat både lokalt och centralt.

I regionen har vi ett Kunskapscentrum och genom nätverksgruppen en bred förankring. Ett förbättringsområde för det fortsatta arbetet är att Kunskapscentrum för barnkonventionen ges ett tydligare uppdrag och mandat med koppling till den regionala politiker- och tjänstemannanivån. Då grunden för KcBk:s arbete är mänskliga rättigheter och demokrati, krävs även att mål och organisation kopplas till regionens övriga arbete med mänskliga rättigheter.

Barnens Västra Götaland – Målbilder för 2014

Det övergripande målet för Västra Götalandsregionens barnrättsarbete är att barns och ungas rättigheter ska beaktas. Barn och unga ska bemötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

För att nå detta övergripande mål bör följande målbilder vara infriade 2014:

¹ Englundh, Elizabeth, 2008. *Folkrätt för barn som pedagogiskt åtagande. Statligt ansvar – regionalt lärande?*, Stockholms universitet.

- Det regionala nätverket för FN:s konvention om barnets rättigheter har bred representation både när det gäller verksamheter, delar av regionen geografiskt samt kompetens.
- Beslutsfattare och medarbetare i VGR ska ha god kännedom om konventionen så att de alltid ser till barnets bästa.
 - Beslutsfattare och förvaltningschefer ska ha tillräckliga kunskaper för att skapa förutsättningar i verksamheterna för ett aktivt arbete.
 - Verksamhetsnära chefer ska ha så goda kunskaper om konventionen att de kan påverka det dagliga arbetet.
 - Medarbetare som direkt riktar sig till barn och unga ska ha ingående kunskaper om konventionen så att de kan omsätta sina kunskaper i konkret handling.
- Alla verksamheter i regionen ska känna till möjligheten att inrätta barnrättsombud med uppdrag att stötta sin ledning i barnrättsfrågor.
 - Verksamheterna i regionen har med hjälp av Kunskapscentrum för barnkonventionen i VGR kunnat införa barnrättsombud.
 - Större delen av regionens verksamheter har barnrättsombud.
 - Barnrättsombuden har spetskompetens om konventionen och barnrättsperspektivet i relation till den egna verksamheten.
- Barnrättsperspektivet är del i regionens budgetprocess. Barnrättsfrågor finns med i regionens budget och uppföljning.
 - Större delen av regionens verksamheter har vid något/några tillfällen använt barnchecklista inför beslut.
- Verksamheterna arbetar systematiskt för barns och ungas delaktighet.
 - Det finns metoder och kunskap anpassade till regionens olika verksamheter.
 - Större delen av regionens verksamheter arbetar aktivt med barns och ungdomars delaktighet.
- En regiongemensam beskrivning och analys av barns och ungas levnadsvillkor i regionen, dess kommuner och stadsdelar finns framtagen och kan följas över tid.
- Barnrättsperspektivet är del av regionens budget och bokslut. Barnrättsfrågor finns med i regionens budget som mål/uppdrag samt i uppföljningen.

Aktiviteter för att nå målen

För att nå dessa målbilder ser KcBk att nedanstående aktiviteter behöver bedrivas i regionen samt att samverka med kommuner, stadsdelar, universitet/högskolor, frivilligorganisationer med flera ska utvecklas för att ta tillvara de samverkansvinster som finns utifrån ett barnrättsperspektiv.

Regionalt nätverk

Regionens nätverk för FN:s konvention om barnets rättigheter är ett aktivt nätverk och fungerar som kompetens- och referensgrupp till KcBk. Nätverkets medlemmar har även i uppdrag att inspirera till processer i sin verksamhet när det gäller barnrättsarbete samt kommer att vara kontaktpersoner för barnrättsombuden.

Nätverket träffas ca tre gånger per termin, däremellan i arbetsgrupper kring olika frågor vid till exempel planering av seminariedagar och hemsidan.

Omvärldsbevaka, synliggöra och utveckla aktuella barnrättsfrågor

Webbplatsen utgör en plattform för verksamheterna att inspireras och få lättillgänglig kunskap och information. Bland annat visas på goda exempel, information om aktuella barnrättsfrågor och redskap för att praktiskt kunna arbeta efter barnrättsperspektivet i den egna verksamheten.

KcBk aktualiserar och synliggör *aktuella barnrättsfrågor*. Det regionala nätverket tillsatte exempelvis en arbetsgrupp som utredde att regionens fordringar för obetalda avgifter inte drabbar barnen i regionen, efter att BO uppmärksammat frågan om skuldsättning av barn.

KcBk lyfter, utvecklar och samordnar *goda exempel* från regionen och inspirerar verksamheterna i deras barnrättsarbete. De goda exemplen lyfts genom reportage på hemsidan och utgör även underlaget för årliga seminariedagar om aktuella barnrättsfrågor runtom i regionen.

Nationella och regionala *nätverk* utgör en plattform för omvärldsbevakning, erfarenhetsutbyte och samordning. KcBk samverkar och deltar i SKL:s nätverk för barn- och ungdomsfrågor, BO:s landstingsnätverk, Barnrättsakademin, regionala nätverket för barns och ungas inflytande, Folkhälsokommitténs hälsofrämjande nätverk samt i regionens råd för tvärssektoriella frågor.

Kompetensutveckling för beslutsfattare och medarbetare

KcBk ska vara ett kunskapsstöd till verksamheterna när det gäller barnrättsfrågor. Utbildning och viss konsultation ska erbjudas utifrån de behov som finns i regionen till bland annat beslutsfattare, förvaltningschefer och verksamhetschefer. Utbildningen kommer att utformas i samråd med verksamheterna. Regionens barnrättsombud kommer att ha en viktig roll när det gäller att omsätta konventionen i konkret handling i verksamheterna. KcBk kan även ha en rådgivande roll för verksamheterna, exempelvis vid remisshantering.

Resurser som KcBk använder för att ta fram kvalitetssäkrade utbildningar i konventionen är bland annat Centrum för barns rätt till hälsa, Barnrättsakademin, resurspersoner från andra landsting exempelvis Sörmland och regionens folkhögskolor. Dialog ska föras med personalstrategiska avdelningen för att få med barnrättsperspektivet i utbildningar för bland andra chefer och nyanställda, anordnade av regionen.

KcBk tar fram en plan för utbildning av personal i VGR.

Barnrättsombud

KcBk ska stimulera till att barnrättsombud tillsätts i regionens verksamheter. Regionens barnrättsombud kommer att vara nyckelpersoner i kunskapsprocessen, där kunskaper ska omsättas i konkret handling. Verksamheterna har ett uttalat behov av stöd när det gäller att organisera barnrättsombud. Barnrättsombudet ska utses av den egna verksamhetens ledning och verka på dess mandat.

Barnrättsombud i VGR:

- Har spetskompetens om konventionen och barnrättsperspektivet i relation till den egna verksamheten och fungerar som stöd till sin ledning i barnrättsfrågor.

- Bevakar och lyfter barnrättsfrågor, identifierar kunskapsbehov samt tillser att verksamhetens anställda utbildas i konventionen.
- Stöttar att exempelvis barnchecklistor och barnbokslut används i verksamheten.
- Ingår i nätverk för barnrättsombud i regionen.

KcBk erbjuder utbildning till barnrättsombuden och har löpande kontakt med ombuden, genom exempelvis nätverksträffar och nyhetsbrev.

Utveckla metoder/verktyg

KcBk stödjer och stimulerar regionens verksamheter att ta in konventionen i sitt dagliga arbete genom att ta fram metoder/verktyg efter behov. *Barnchecklista inför beslut* (barnkonsekvensanalys), ett verktyg för att börja reflektera ur ett barnrättsperspektiv, har prövats i nätverkets olika verksamheter och finns tillgänglig för nedladdning via hemsidan. Det finns även en lathund för barnrättsarbetet i Västra Götalandsregionen.

Frågor för barnrättsbokslut ska fortsätta att prövas och tillsammans med barnchecklistan bör verktygen bli del av regionens budgetprocess.

Utveckla metoder/verktyg för barns och ungdomars delaktighet

Inom det här området saknas i stor utsträckning metoder och verktyg. KcBk ska därför stimulera till en utveckling inom detta område. KcBk ska pröva former för att knyta barn och ungdomar till arbetet med att implementera konventionens intentioner.

Barns levnadsvillkor

Att synliggöra barns och ungas levnadsvillkor i regionen är en nyckelfaktor för att kunna bedriva ett strukturerat barnrättsarbete i regionens olika verksamheter. Bilden av barns och ungas villkor utgör underlag vid politiska prioriteringar samt stimulerar och motiverar vikten av barnrättsarbetet.

Det finns behov av att beskriva, analysera samt att följa utvecklingen av barns och ungas levnadsvillkor för att kunna redovisa situationen i regionen, dess kommuner och stadsdelar. KcBk ska verka för att barns och ungas levnadsvillkor ur ett barnrättsperspektiv synliggörs i regionen.

Barnrättsperspektivet - en integrerad del av regionens besluts- och styrprocess

Verka för att KcBk får en politisk styrgrupp/referensgrupp för att få ett tydligare mandat i implementeringsprocessen samt för att få tillgång till de politiska kanalerna. Arbeta för att barnrättsperspektivet finns med i politikerutbildningar.

Föra dialog med och erbjuda information/utbildning för regionens ekonomiavdelning, revisorer med flera.

Uppföljning

Under 2013 ska en inventering/uppföljning genomföras i regionens verksamheter utifrån angivna målbilder. KcBk tar kontakt med universitet/högskola för att etablera ett samarbete inför detta arbete.

KcBk tar fram en uppföljningsplan för arbetet under 2010.